

References (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] Baranova S. V. Aktualni pytannia metodyky vykladannia perekladu [Current issues of translation teaching methods] /S.V.Baranova // Visnyk Sumskoho derzhavnogo un-tu. Seriya: Filolohichni nauky. – 2002. – №4(37). – S. 12-15. [In Ukrainian]
- [2] Bilyk, O. S., Kushpit, U. V. (2018). Intehratsiia metodiv navchannia yak zasib formuvannia inshomovnoi kompetensii maibutnoho vchytelia fizyky. [Integration of teaching methods as a means of forming the foreign language competence of the future physics teacher]. Engineering sciences: development prospects in countries of Europe at the beginning of the third millennium, vol. 1. (p. 23-24). Stalowa Wola, Poland: Izdevnieciba “Baltija PUBLISHING”. [In Ukrainian]
- [3] Bondarenko O. M., Korotiaieva I. B. Praktychni metody ta systema vprav dlia formuvannia perekladatskoi kompetensii u studentiv-perekladachiv. [Practical methods and system of exercises for the formation of translation competence in students-translators.] / O.M. Bondarenko, I. B.Korotiaieva // Naukovi zapysky NDU im. M. Hoholia. Seriya: Filolohichni nauky. – 2014. – S. 173-174. [In Ukrainian]
- [4] Holovenko A. H. Typolohiia inzhenernykh tvorchykh zadach [Typology of engineering creative tasks] / A. H. Holovenko // Novi tekhnolohii navchannia : nauk.-metod. zb. – K. : ISDO, 1995. – Vyp. 13. – S. 68 –73. [In Ukrainian]
- [5] Kozlovskiy Yu. M. Intehratsiini protsesy v profesiinii osviti: metodolohiia, teoriia, metodyky [Integration processes in vocational education: methodology, theory, techniques] : monohrafiia / Yurii Mykhailovych Kozlovskiy. - Lviv : Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki, 2018. - 420 s. [In Ukrainian]
- [6] Mandel B. R. Yntellektualnaia yhra : na perekrestke nauchnykh dystsyplin [Intellectual game: at the crossroads of scientific disciplines] / B. R. Mandel // Pedahohyka. – 2006. – № 7. – S. 44 – 48. [in Russian]
- [7] Savka I. V. Zastosuvannia interaktyvnykh metodiv navchannia v protsesi pidhotovky mabutnikh fakhivtsiv z perekladu [Application of interactive teaching methods in the process of training future translation specialists] / I. V. Savka, T. I. Yarenko, S. H. Hulchenko // Zbirn. nauk. prats mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii «Impatto Dell'innovazione Sulla Scienza: Aspetti Fondamentali E Applicati».June, 26. Verona, Italia. T. 2. – 2020. – L'OHON. – C. 46 – 49. [In Ukrainian]
- [8] Funktsii i struktura metodiv navchannia : [Functions and structure of teaching methods] / pid red. V. O. Onyshchuka. — K. : Radianska shkola, 1975. — 159 s. [In Ukrainian]
- [9] Iahupov V. V. Pedahohika. [Pedagogics] — K. : Lybid, 2002. — 560 s. [In Ukrainian]
- [10] Iakymovych, T. D., Bilyk, O. S., & Kushpit, U. V. (2019). Intehrativnyi pidkhid do metodiv pidhotovky vchyteliv v umovakh zmishanoho navchannia. [An integrative approach to teacher training methods in blended learning]. Balkansko nauchno obozrenye, T. 3, 2(4), 73-75. [In Ukrainian]
- [11] The Kozlovskaya, I., Savka, I., & Kushpit, U. (2019). Features of formation of foreign language competency of the future physics teacher: integrated approach. Annual conference on current foreign languages teaching issues in higher education: Conference proceedings. (p. 120-122). Kyiv, Ukraine: National Technical University of Ukraine “Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute. [In English]

УДК 37.022:37.011

DOI: 10.31652/2412-1142-2021-59-98-105

Давидюк Марина Олександрівна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, професійної освіти та управління освітніми закладами, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна
ORCID 0000-0002-2055-601X
marina_davydyuk@ukr.net

Пашенко Олеся Михайлівна

вчитель французької мови, НВК «Школа АІСТ», м. Вінниця, Україна
98lesya.pashchenkoo@gmail.com

ІМЕРСИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ: ПРИНЦИПИ ПОБУДОВИ І ПРАКТИКИ УСПІШНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

Анотація. В статті описано досвід створення імерсивного освітнього середовища в закладі освіти. Поняття «імерсивність» означає «занурення» або «ефект присутності». Імерсивність нині трактують як комплекс відчуттів людини, котра перебуває у штучно створеному тривимірному

світі, в якому можна змінювати позицію огляду, наближувати та віддаляти об'єкти. У психолого-педагогічних дослідженнях останнього десятиліття поняття імерсивності пов'язується з технологією (або методом) занурення, що заснована на сугестії, імітаційному моделюванні та грі. Імерсивність освітнього середовища – це та його властивість, що відображає можливості цього середовища стосовно залучення суб'єкта в систему відношень, забезпечує психологічний стан людини, в якому її «Я» сприймає себе включеним у процеси, що відбуваються в середовищі, і взаємодіє із цим середовищем, що забезпечує безперервний потік стимулів і досвіду. Такі стимули і досвід мають потужні навчальний і виховний ефекти. Вже майже 30 років у Вінниці функціонує приватна сімейна школа «АІСТ», де чи не вперше в Україні було апробовано досвід організації імерсивного освітнього середовища через використання технологій занурення, створення ефекту живої присутності, через застосування методів театральної педагогіки і моделювання інтерактивної міжсуб'єктної взаємодії.

До найбільш ефективних способів створення імерсивності під час навчальних занять і позанавчальний час відносимо: технології занурення (в історичні епохи, культурні процеси, олімпійські ігри), проектне вивчення літературних творів, театральний фестиваль, функціонування майстерень за інтересами (прикладні – плетіння, м'яка іграшка, кераміка, винаходи, кулінарія; інтелектуальні – видавництво «АІСТорія», клуб «Дебати»; естетичного циклу-художня, вокальна). Рефлексивний компонент участі в роботі майстерень, у зануреннях, проектах, театральних сезонах забезпечував не лише осмислене проживання кожною дитиною нового досвіду, а й розширення контексту навчання за рахунок історичної, культурологічної, наукової, практико-побутової складової. Імерсивне освітнє середовище закладу створювало і продовжує створювати безперервний потік когнітивних і емоційних стимулів і вражень для кожного школяра, що дає високий освітній, соціалізуючий, розвивальний ефекти, сприяє ефективному вибору майбутньої професії і самореалізації в особистому й громадському житті.

Ключові слова: технологія занурення; проектне навчання; освітній досвід; ефект присутності; стимуляція вражень; соціалізація.

1. ВСТУП

Виклики XXI століття – постійні трансформації освітніх систем, зумовлені змінами культурно-історичними і соціально-економічними, поширення цифрових технологій, поява перманентних екзистенційних загроз (тероризм, пандемічні захворювання, екологічні катастрофи та ін.) – безпосередньо впливають на зміст освіти, на форми навчання і виховання, модифікують методичні шляхи досягнення освітніх цілей. Тому надзвичайно актуальним на нинішньому етапі розвитку суспільства є пошук певних точок опори для моделювання педагогічних концепцій, що охоплювали б усі сфери буття людини, всі вікові періоди її розвитку, враховували максимум факторів, що впливають на виховання особистості. З одного боку, – це актуалізує потребу міждисциплінарного контексту педагогічних досліджень і експериментів, побудови і впровадження нових освітніх практик, з іншого боку, – відчувається необхідність визначення конкретних констант, що не змінюють свого суто педагогічного значення в будь-яких умовах.

Постановка проблеми. Однією з таких констант стало поняття «освітнє середовище», що в останні десятиліття все активніше розробляється науковцями і набуває нових смислових вимірів у живих освітніх практиках – в закладах освіти різних рівнів і типів. Освітнє середовище становить динамічну комунікативну систему відношень між суб'єктами освітньої діяльності – індивідами, спільнотами і соціальними інститутами. Воно є водночас і предметом, і ресурсом освітньої діяльності. Нині інтенсифікувалися процеси, пов'язані зі збагаченням освітнього середовища новими технологіями – зрештою, цьому сприяє технологічний прогрес людства – зокрема технологіями доповненої реальності, котрі в освіті стали позначати терміном «імерсивне навчання». Останнє покликане створити ефект живої присутності і таким чином забезпечити максимально комфортний і ефективний шлях здобування знань і нового досвіду. Але ж в освітній практиці кінця XX – перших десятиліть XXI століття вже були спроби створення середовища, що провокувало виникнення низки когнітивних та емоційних феноменів, пов'язаних із ефектом присутності і проживання нового досвіду учнями в навчальній діяльності. Спробуємо охарактеризувати одну з таких

освітніх практик – діяльність приватної Вінницької школи «АІСТ» – в аспекті відповідності параметрам імерсивного освітнього середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Поняття «імерсивність» походить від англійського «immersion», що означає «занурення» або «ефект присутності». Імерсивність нині здебільшого трактують як комплекс відчуттів людини, яка перебуває у штучно створеному тривимірному світі, в якому людина може змінювати позицію огляду, наближувати та віддаляти об'єкти тощо [1].

Дехто з науковців імерсивність розуміє ширше – як створення ефекту «присутності» за рахунок стимулювання різних емоцій людини, яка перебуває у будь-якому штучно створеному середовищі. У вітчизняних та зарубіжних психолого-педагогічних дослідженнях останнього десятиліття поняття імерсивності пов'язується з технологією (або методом) занурення, що засновані на сугестії, імітаційному моделюванні та грі. Початком подібного роду практик в освіті вважаються театральна педагогіка, евристичне занурення та метапредметне занурення.

Практикована на початку 1990-х років театральна педагогіка, в основу якої покладено школу акторської майстерності К. Станіславського, відкрила дидактичний потенціал застосування в шкільній освіті методу занурення в предмет через суто артистичні засоби (переважно це стосувалося уроків літератури). Театральна педагогіка – практичний напрям сучасної педагогіки і психології мистецтва, заснований на реалізації в освіті принципів подієвості, проживання, творчої дії та імпровізації, що дозволяє пов'язати між собою інтелектуальну та емоційну активність учня.

Принцип подієвості передбачає, що під час уроку має відбуватися щось таке, що насправді змінює світ для учня: тобто до того часу, як трапилася якась подія, ти був трохи іншим – мислив інакше, поведився інакше. Через проживання події особистість розвивається. Принцип проживання означає, що подія не може бути результатом прийняття зовнішніх умов, вона завжди – результат винятково особистісного проживання, відкриття, створення нового смислу. Принцип творчої дії передбачає свободу самовираження учня в освітній діяльності. Принцип імпровізації – визначальна ознака театральної педагогіки – дозволяє як вчителю, так і учням бути спонтанними, безпосередніми у своїх творчих проявах, у висловлюванні власних думок з приводу прочитаного чи побаченого. Саме так формується критичне мислення і розвивається сміливість, а далі – відчуття справедливості і активна громадянська позиція [2].

Евристичне занурення, практиковане А. Хуторським, засновувалось на теорії домінантної діяльності та становило різновид концентрованого навчання, в якому поєднувались дидактична евристика, персоналізація навчання, а занурення мало метапредметний характер. Імерсивне освітнє середовище в практиці Хуторського створювалось за рахунок занурення в конкретну навчальну тематику всіх суб'єктів освітнього процесу, використання можливостей додаткової освіти, теоретичної глибини самого навчального матеріалу, розширення його контекстуальності за рахунок історичної, культурологічної, наукової, практико-побутової складової. При цьому головним завданням такого евристичного занурення було створення самими учнями евристичного продукту – ідеї, версії, гіпотези, схеми тощо [3].

У метапредметному зануренні А. Тубельського використовувався такий метод пізнання як порівняння. Однією з технік занурення в цій освітній практиці стало так зване «вживання», під час якого завдяки почуттєвому сприйманню, посиленому вербальними, тактильними та іншими сенсорними підкріпленнями, в учня виникав образ предмета та асоціація із ним. Це давало поштовх до розвитку образного мислення та мобілізації логічного мислення [4].

Мета статті полягає в описі досвіду створення імерсивного освітнього середовища в закладі освіти, характеристика ефективності його функціонування.

Нові освітні тенденції і тренди професійної освіти останнього десятиліття збагатили

поняття навчального занурення новими сенсами й підходами. Поняття імерсивності у психолого-педагогічних дослідженнях розглядається нині в контексті освітнього середовища [1; 5, с.93].

2. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Моделювання імерсивного середовища безпосередньо пов'язане з розширенням характеристик середовища освітнього: імерсивність надає останньому певних якісних ознак, що дозволяє забезпечити ефект максимальної присутності, розширити репертуар участі в діяльності усіх суб'єктів освітнього процесу.

Дослідник різних імерсивних середовищ С. Сергеев, який дав найбільш точний їх опис, говорить про можливість виникнення техногенного середовища, наділеного властивостями штучного інтелекту, що в нього занурюється людина при виконанні навчальної та професійної діяльності, і про появу нових технологій, що включають віртуальну реальність (VR) як засіб занурення людини в особливі умови життєдіяльності. Поява нових технологій уможливила створення різноманітних засобів візуалізації, програмного забезпечення для проєктування 3D-об'єктів, що, своєю чергою, дозволило моделювати невеликі штучні середовища, котрі не відрізняються за своїм впливом на органи чуттів людини від фізичної реальності [1]. Освоєння нового знання, переживань і досвіду створює ефект присутності людини в такому штучно створеному середовищі.

Дослідники нині виокремлюють такі основні види імерсивних середовищ, що виникають у професійній та навчальній діяльності: психологічні (повне занурення в суб'єктивний світ), фізичні (повне занурення в середовище дійсності), середовища зі змінною реалістичністю. Водночас виокремлюються певні педагогічні аспекти навчання в імерсивних середовищах.

Мета навчання в імерсивному освітньому середовищі полягає у створенні умов для одержання практичного досвіду. Отже пізнавальний інтерес як провідний мотив учіння народжується не ззовні, а зсередини, і викликається, здебільшого, емоційними переживаннями, що виникають на основі сенсорного досвіду, поєднуваного із когнітивним.

Узагальнюючи, зауважимо, що імерсивний підхід у сфері освіти нині представлений сукупністю прийомів, способів інтерактивної продуктивної взаємодії суб'єктів освітнього процесу з метою розвитку й саморозвитку особистості дитини.

За твердженням вітчизняних і зарубіжних дослідників імерсивних освітніх середовищ, теорія навчання в цих просторах реалізується на таких базових принципах: самоорганізації, селективності, занурення, присутності, конструювання активності учня, взаємної орієнтації (людина-машина, людина-людина) у під час навчальної комунікації, фізичної безпосередності та суб'єктної (свідомої) опосередкованості. Імерсивне освітнє середовище є психологічним конструктом, що володіє властивостями присутності, інтерактивності, позасуб'єктної просторової локалізації, надмірності, спостережуваності, доступності когнітивному досвіду, насиченості враженнями та емоціями, пластичності, цілісності, мотивованості [6, с.9; 7].

Діяльність у середовищі можна розглядати як діалоговий досвід, що цим середовищем продукується. Високий рівень імерсивності може бути досягнуто в різний спосіб, наприклад – через використання систем віртуальної реальності, занурення в світ літературного твору, театралізований виклад навчального матеріалу вчителем, інсценізація історичної події, в якій учні грають ролі історичних персонажів тощо. В результаті занурення в середовище і в суб'єктивний досвід з'являється відчуття присутності. Останній феномен становить почуття перебування людини в певному середовищі, в контексті творення певного досвіду.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Уже майже 30 років у Вінниці функціонує приватна сімейна школа «АІСТ», де чи не вперше в Україні було апробовано досвід організації імерсивного освітнього середовища

через використання технологій занурення, створення ефекту живої присутності, через застосування методів театральної педагогіки і моделювання інтерактивної міжсуб'єктної взаємодії.

Характеризуючи засади освітнього новаторства у практиці приватної школи «АІСТ», зупинимося на тих принципах і формах організації навчальної та виховної діяльності, що дозволяють виокремити ознаки імерсивності створеного в закладі освітнього середовища.

Заснована в 1990-му році школа «АІСТ» стала альтернативою для тих батьків, які мріяли про людяне оточення та якісну освіту для своїх дітей. Експеримент мав стати втіленням головних засад гуманної педагогіки: свободи, природовідповідності, індивідуалізації, дитиноцентричності. Це вдалось. Діти одержували задоволення від навчання у атмосфері поваги, де дорослий – це той, хто чує, помічає та розумно проживає з тобою кожен день. Вони не лише вивчали алгебру, географію та мови, вони святкували, займались спортом, ставали туристами, ставили вистави, музикували разом з вчителями та батьками.

У розкладі «АІСТу», окрім дисциплін інваріантної складової Базового навчального плану, був такий предмет, як театр. Вивчати літературу та історію мовою мистецтва – ось захопливий досвід, адже вистава – це колективна творчість дітей і дорослих, спільний проєкт, де емоційне переживання перипетій п'єси поєднується з успіхом, радістю від спільної діяльності, зараженням колективними емоціями, самореалізацією. Це дозволяло втілити характерні для театральної педагогіки принципи подієвості, проживання, імпровізації, а в підсумку, оцінюючи з висоти нашого часу такого роду освітню практику, говорити про моделювання засобами театального мистецтва середовища з ефектом присутності, занурення і конструювання інтелектуальної та емоційної активності учня. А ці ознаки притаманні імерсивним освітнім середовищам.

Принцип занурення втілено було також у новаторському, як на той час проєктному підході до вивчення літературних творів. Цей принцип знайшов згодом максимальне своє втілення у великих «зануреннях», практикованих у закладі, - комплексах навчальних занять і виховних заходів естетичного, культурологічного, інтелектуального змісту, що насичували життя школярів тематичними подіями, і тривали від одного до декількох місяців. Проєктна методика вивчення літературних творів стала улюбленою для дітей та педагогів (вистави, бали, занурення, тощо).

Імерсивність освітнього середовища школи, створювана, насамперед, театралізованими заходами, сприяла розвитку творчих здібностей дітей, їхній самореалізації, соціальній адаптації. Адже в школі діти навчаються не лише основам наук – вони навчаються співпереживати, дружити, брати на себе відповідальність за результат власної праці. Аплодисменти глядачів – оцінка виражена не в балах. Сором'язлива дівчинка у ролі сміливого Оленяти, розбишака у ролі принца, слухняна відмінниця у ролі Маленької Розбійниці змінювалися після успішно зіграної ролі. Ставали щасливішими, впевненішими. Вибір – це відповідальність. Навчити робити вибір – теж одне з головних життєво необхідних умінь. Радянська школа не надавала альтернатив, як наслідок виростили покоління людей, що орієнтувались на те, що запропоновано як стереотип для більшості. Скрипалі йшли в інженери, актори в адвокати. «АІСТ» надавав дітям і вчителям досвід вибору. Вживання в суб'єктивний досвід «Іншого», примірювання на себе різних соціальних ролей, проживання в такий спосіб широкого спектру емоцій відкриває для особистості нові смисли, формує цілісну картину світу. Таке вживання – ще одна ознака того, що характеризує імерсивну складову освітнього середовища.

Щочетверга в розкладі школи були «майстерні», де учні обирали «майстра», вид діяльності та колектив (тих, хто буде відвідувати майстерню). Розмаїття майстерень давало можливість кожній дитині обрати наступну після захисту підсумкової роботи, що нею «підмайстер» звітує «майстру». Зокрема, всі учні школи брали участь у роботі майстерні «Дебати». Кожен учасник отримував шанс висловлюватися, запитувати та готувати

аргументи. Оцінювались логічність, стиль та манера промов, дотримання часового регламенту. Чим же була майстерня «Дебати» для шестикласників і семикласників? Веселою грою, де сперечаються за правилами? Напевне, чимось більшим. Діти охоче дискутували з тем: «Немає важких дітей, є важкі батьки» – так чи ні?»; «Потрібно завжди говорити правду» – так чи ні?»; «Полювання має бути заборонене»; «Казка не дає уявлення про справжню картину світу, вводять в оману, тому є шкідливою...»; «Наука та техніка спричинили більше шкоди, аніж користі» тощо.

Ця чудова гра – змагання ідей, а не особистостей. У цьому її докорінна відмінність від інших змагань. Набути навичок до кінця вислуховувати опонента, аргументовано заперечувати, бути чемним в суперечці – її цілі. Діти тренувались залюбки «бути дорослим» в турнірах з батьками й однолітками, здобуваючи досвід формулювання неупереджених суджень, розвиваючи навички критичного мислення, виховуючи в собі повагу до думки іншого. Досвід полеміки є дуже важливим у житті дорослого. Якщо відстоюються заздалегідь руйнівні ідеї, єдиний шлях показати їх хибність – це довести небезпечність наслідків, протиставити добре підготовлені, продумані і вагомні аргументи.

На відміну від виховних моделей тоталітарного суспільства з його контролем, перенавантаженнями, «приведенням до спільного знаменника» дітей з дуже різними здібностями, «вождизмом», де вчитель – єдине джерело інформації та істина в останній інстанції, приватна школа «АІСТ» ставала для своїх вихованців територією щастя, успіху, творчості. Нова школа мала створювати умови для особистості іншого стибу: вчителя, котрий мислить, і учня, який пізнає світ радісно.

Таким чином, способами створення імерсивного освітнього середовища в аналізованій нами практиці роботи школи «АІСТ» є: технології занурення (в історичні епохи, культурні процеси, явища), проектне вивчення літературних творів, театральний фестиваль, функціонування майстерень за інтересами (прикладні – плетіння, м'яка іграшка, кераміка, винаходи, кулінарія; інтелектуальні - видавництво «АІСТорія», клуб «Дебати»; естетичного циклу- художня, вокальна). Рефлексивний компонент участі в роботі майстерень, у зануреннях, проектах, театральних сезонах забезпечує не лише осмислене проживання кожною дитиною нового досвіду, а й розширення контексту навчання за рахунок історичної, культурологічної, наукової, практико-побутової складової. Імерсивне освітнє середовище закладу створювало і продовжує створювати безперервний потік когнітивних і емоційних стимулів і вражень для кожного школяра, що дає високий освітній, соціалізуючий, розвивальний ефекти, сприяє ефективному вибору майбутньої професії і самореалізації в особистому й громадському житті.

Ефективність навчання і виховання дітей в умовах такого середовища, що відповідало основним ознакам імерсивності, підтверджена значною кількістю учнів-переможців наукових олімпіад і конкурсів, участю в міжнародних програмах академічного обміну, професійною та соціальною успішністю випускників закладу (інформація про це міститься на сайті школи і відповідних сторінках у соціальних мережах), професійним зростанням педагогів (багато хто з них мають наукові праці, захищені кандидатські дисертації, продовжують працювати у педагогічних ЗВО).

4. ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Нинішнє розуміння імерсивності в освіті виходить далеко за межі використання технологій психологічного та культурологічного занурення, створення ефектів присутності за рахунок подієвості навчання, проживання досвіду «Іншого», стимулювання активності і міжсуб'єктної взаємодії учнів: нині ми маємо справу з технологіями доповненої реальності (VR, AR, відео 360°), що моделюють новий дизайн навчальних програм і дозволяють учневі одержувати та проживати реальний досвід у реальному та віртуальному середовищі на тих платформах, з якими в подальшому доведеться працювати. І якщо чимало елементів імерсивного навчання існували і раніше (просто їх так ще не називали) – практична

спрямованість навчання, використання реальних інструментів, навчання на основі реальних проблем – як-от в описаному нами досвіді школи «АІСТ» – то нині репертуар цих технологій збагачується і розширюється за рахунок все більшої доступності VR-обладнання і різноманітних гаджетів, появи мобільних застосунків, що дозволяють доповнювати і розширювати реальний простір навчання, сприяють гейміфікації освіти, пришвидшують появу нових тренажерів і симуляторів (до прикладу назовемо Universe Sandbox 2, Google Earth VR, The VR Museum of Fine Art, котрі в умовах карантинних обмежень останнього року набули надзвичайної популярності серед учнів, студентів, педагогів). Справедливо оцінити ефективність використання цих новітніх технологій в освіті ми зможемо лише через певний час, але вже зараз очевидно виявляється їх користь для розвитку мотивації навчання, творчої самореалізації, для формування інтелектуального, емоційного, практичного досвіду кожного учня. Перспективами подальших досліджень вбачаємо в розробці дистанційних освітніх програм з використанням імерсивних технологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Сергеев С.Ф. Образование в глобальных информационно-коммуникативных и техногенных средах: новые возможности и ограничения. *Открытое образование*. 2013;(1(96)). С. 32-39. URL: [https://doi.org/10.21686/1818-4243-2013-1\(96\)-32-39](https://doi.org/10.21686/1818-4243-2013-1(96)-32-39).
- [2] Никитин С. В. Роль театральной педагогики в становлении и развитии личности учащегося. Педагогика: традиции и инновации : материалы I Междунар. науч. конф. (г. Челябинск, октябрь 2011 г.). Т. 1. Челябинск, 2011. С. 20-22. URL: <https://moluch.ru/conf/ped/archive/19/1058/>
- [3] Хуторской А. В. Эвристическое обучение: Теория, методология, практика. Москва: Международная педагогическая академия, 1998. 266 с.
- [4] Тубельский А. И. Школа самоопределения. Шаг второй. Москва: Политекст, 1994. 480 с.
- [5] Чупина В. А. Рефлексивные основы иммерсивной образовательной среды. *Современная высшая школа: инновационный аспект*. 2018. Т. 10. № 1. С. 89-97.
- [6] Сергеев С.Ф. Эргономика иммерсивных сред: методология, теория, практика: автореф. дисс...докт. психолог. наук: 19.00.03. СПб, 2010. 42 с.
- [7] Potkonjak, V., Gardner, M., Callaghan, V., Mattila, P., Guetl, C., Petrović, V. M., & Jovanović, K. (2016). Virtual laboratories for education in science, technology, and engineering: A review. *Computers and Education*, 95, 309-327. doi:10.1016/j.compedu.2016.02.002

IMMERSIVE EDUCATIONAL ENVIRONMENT: PRINCIPLES OF CONSTRUCTION AND SUCCESSFUL IMPLEMENTATION PRACTICE

Davydyuk Maryna Oleksandrivna

candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Pedagogy, Vocational Education and Management of Educational Institutions of Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynski State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine

ORCID 0000-0002-2055-601X

marina_davydyuk@ukr.net

Pashchenko Olesya Mykhailivna

foreign language teacher, Stork School «AIST», Vinnytsia, Ukraine.

olesya.pashchenko@gmail.com

Abstract. The present article describes the experience of creating an immersive educational environment in educational institutions. The term of immersiveness means «getting into deep of something» or «presence effect». In the current researches immersion is interpreted as a complex of human sensations that is in an artificially created three-dimensional world in which one can change the position of the view, zoom in and out objects. In the psychological and pedagogical studies of the last decade the concept of immersiveness is associated with the technology (or method) of immersion, based on suggestion, simulation and playing activity.

The immersiveness of the educational process is considered to be the feature reflecting the possibilities of the environment referring to the subject's involvement in the system of relations, provides a psychological state of a person in which their "I" perceives selfness included in the educational processes with this environment. Therefore, such interaction provides a continuous flow of incentives and experiences.

These kinds of experience effects greatly on teaching and educational process. As an example, for almost 30 years in Vinnytsia there is a private family school «AIST», which pioneered in Ukraine with the experience of organizing an immersive educational environment through the use of immersion technologies, creating the effect of live presence, through the use of theater pedagogy and modeling interactive intersubjective interaction.

The most effective ways to create immersion during classes and extracurricular time include: immersion technology (in historical epochs, cultural processes, the Olympic Games), project study of literary works, theater festival, the operation of workshops of interest (applied - weaving, soft toy, ceramics, inventions, cooking, intellectual - publishing house "AISToria", club "Debate"; aesthetic cycle - art, vocal).

The reflective component of participation in the workshops, projects, theater seasons provided not only meaningful gaining new experience for each child but also expanding the context of learning through historical, cultural, scientific, practical and everyday component. The institution's immersive educational environment has created and continues to create a permanent flow of cognitive and emotional stimuli and impressions for each student, which gives high educational, socializing, developmental effects, promotes effective choice of future profession and self-realization in personal and public life.

Keywords: immersion technology; project learning; educational experience; presence effect; stimulation of impressions; socialization.

References (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] Sergeev S.F. Obrazovanie v globalnykh informatsionno-kommunikativnykh i tehnogennykh sredakh: novyye vozmozhnosti i ogranicheniya [Education in global information and communicative and technogenic environments: new opportunities and restrictions] *Otkrytoe obrazovanie*. 2013;(1(96)).P. 32-39. URL: [https://doi.org/10.21686/1818-4243-2013-1\(96\)-32-39](https://doi.org/10.21686/1818-4243-2013-1(96)-32-39). (in Russian).
- [2] Nikitin S. V. Rol teatralnoy pedagogiki v stanovlenii i razvitiit lichnosti uchashchegosya [The role of theatrical pedagogy in the formation and development of the student's personality]. *Pedagogika: traditsii i innovatsii* [Pedagogy: Traditions and Innovations: Materials of the I International Scientific Conference] P. 1. Chelyabinsk, 2011. P. 20-22. URL: <https://moluch.ru/conf/ped/archive/19/1058/> (in Russian).
- [3] Hutorskoj A. V. Ehvrsticheskoe obuchenie: Teoriya, metodologiya, praktika [Heuristic training: Theory, Methodology, Practice]. M., 1998. 266 p. (in Russian).
- [4] Tubel'skij A. I. Shkola samoopredeleniya. Shag vtoroj [School of self-determination. Step second]. M., 1994. 480 p. (in Russian).
- [5] Chupina V. A. Refleksivnye osnovy immersivnoj obrazovatel'noj sredy. [Reflexive bases of an immersive educational environment]. *Sovremennaya vysshaya shkola: innovatsionnyj aspekt*. 2018. T. 10. № 1. P. 89-97. (in Russian).
- [6] Sergeev S.F. Ehrgonomika immersivnykh sred: metodologiya, teoriya, praktika [Ergonomics of immersion environments: Methodology, Theory, Practice]. SPb., 2010. 42 p. (in Russian).
- [7] Potkonjak, V., Gardner, M., Callaghan, V., Mattila, P., Guetl, C., Petrović, V. M., & Jovanović, K. (2016). Virtual laboratories for education in science, technology, and engineering: A review. *Computers and Education*, 95, 309-327. doi:10.1016/j.compedu.2016.02.002 (in English).

УДК 811.161.2

DOI: 10.31652/2412-1142-2021-59-105-114

Kalashnik Nataliia Vasylivna

Candidate of Pedagogical Sciences (PhD in Pedagogy),

Associate Professor (National Pirogov Memorial Medical University, Vinnytsya), Vinnytsya, Ukraine

ORCID: 0000-0001-5312-3280

kalashnuknatalia@gmail.com

Vovchasta Nataliia Yaroslavivna

Sc.D., associate professor,

professor of the Department of Fundamental Disciplines, IT STEP University, Lviv, Ukraine

ORCID: 0000-0001-9562-8244

vovchasta@gmail.com